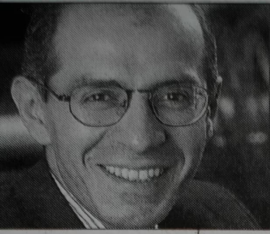

Elit İslam'ın ölümü

HASAN BÜLENT
KAHRAMAN

Aczimendi şeyhi, Cinci hoca `olay'larının art arda basında yer alması Türkiye'de birçok kurum ve kavramın değiştiğini ya da değişmesi gerektiğini göstermektedir.

Bu değişimin ne olduğunun irdelenmesine laiklik tanımından İslam - devlet ilişkisinden başlanabilir.

Laiklik, Türkiye'de çoğunlukla `negatif' bir yaklaşımla ele alınmıştır. Dinle devlet işlerinin birbirinden ayrılması diye görülmüştür. Bunun, aslında dinin devlet tarafından denetlenmesi demek olduğu ise artık herkesçe bilinmektedir.

Yanı sıra, bugüne kadarki egemen laiklik anlayışı tümüyle dışlayıcıdır. Bu dışlayıcılık yalnızca belli mezheplerin resmi sistemden uzak tutulması değildir. Dışlama, laisizmin oluşumunda yer alan halk kitlelerinin, `laicos'un, yok sayılmasıdır.

Bu durum, cumhuriyet dönemindeki ve Kemalist ideoloji içindeki İslam'ın bir `elit (seçkinler) İslamı' olarak ortaya çıkışını işaret eder.

Elit İslam, yeniden tanımlanmış, laik, pozitivist (akılcı - bilimselci) bir İslam'dır. Cumhuriyet İslam'ın içindeki Matrudilik gibi akılcılık yanlısı kaynakları dışlayarak, kendi mantığında haklı ve tutarlı olarak, daha çok Aydınlanma düşüncesinden kalkan bir modeli benimseyip, dini, yeni bir insan tipi yaratmanın aracı haline getirmiştir.

İdeolojisinin önemli bir bölümünü de bu `yeni İslam'ın kitlelere götürülmesine odaklamıştır.

Aydınlanmacı insan tipi yaratılırken, bunun özgür, akılcı, bağımsız olması istenmiş, ama öte taraftan devletin belirlemeci, buyrukçu yapısını bu insanın kabul etmesi de hırsıyla özlenmiştir. Öyle olunca da gerektiğinde dini kendi içinde sorgulayan bir insan değil, verili dini kabul eden bir insan ortaya çıkmıştır. Bugün çok tartışılan din eğitimi ve öteki yaklaşımlar tümüyle bu anlayışın bir sonucudur. Din eğitimi `yeni İslam'ın okullarda kitlelere öğretilmesinden ve `müeddep ve muti' cumhuriyet insanının yaratılmasından başka bir şey değildir.

Asıl sorun da o noktada başlar: Çünkü, verilen din tanımı İslam'ın mistik değil akılcı, bilimsel düşünceye yatkın, gelecekçi, maddeci olduğunu vurgular. Bu, aslında örtülü olarak Kemalizmin kendisini tanımlayışıdır ve gizli bir biçimde İslam'la özdeşleşimidir.

Bir adım ötesinde de din sosyal hayatın düzenleyicisi olarak gösterilir. Ana baba saygısından devlet saygısına kadar her alan dinden yola çıkılarak kurulur. Böylece, elit İslam'ı benimsemiş kişi, kaynağı hiç bilmeden, verili İslam tanımının içinden dünyaya bakar.

Bu durum cumhuriyetin soyut, içi istenildiği gibi doldurulabilecek bir `İslam'ı kabul ettiğini ve elbette bir siyaset de içeren `İslamiyet'e' karşı olduğunu ortaya koymaktadır.

Oysa, ötede bir başka İslam vardır: Bu, daha çok `İslamiyet'le tümleşmiş İslami yaşayışı esas almış halk (folk) İslamı'dır. O İslam, kim ne derse desin, gerçek İslam'dır. Gerçek derken `doğru' İslam'dır demek istemiyorum; fakat, dini kurumsallaştırma, tartışma ve yaşama açısından olması gerekeni saptayan, doğru - yanlış, temellendiren İslam odur. Bu da tarikatlar aracılığıyla gerçekleştirilir. Dinde olmayan mitoloji, mistisizm, yorum bu alanda belirir.

Şimdi, çok çeşitli nedenlerden ötürü o alan yavaş yavaş gücünü göstermektedir. Dışlanmış bir İslam anlayışı, cumhuriyetin genlerinde barındırdığı o iğrenç halkçılık (polüzim), yani halk dalkavukluğu mantığına tutunarak, cumhuriyetin böylece en temel çelişkisini kullanarak yavaş yavaş bir iç iktidar kurmaktadır. Başbakanlık konutunda tarikat şeyhlerine, önderlerine artık yemek verilebilmektedir. Belli kesimler, İslami aktin ilkelerine göre yaşamaktadırlar.

Şimdi, gece - gündüz ekranlarda birtakım sunucuların hırsları ve öfke kıvılcımları arasında sürdürülen tartışma, kurulmuş, oluşturulmuş bir İslam'a karşı `doğru' olduğuna inanılan, kaynağa dönük bir İslam ve İslamiyet'in savunulmasıdır. Kısacası, artık iki siyasetin karşılaşmasıdır ortadaki durum.

Bunu, güç kullanarak zapturapt altına almaya çalışmanın bir anlamı yoktur. Olaya bir gücün içinden bakarak insanların kimlik ve kişiliklerini zedelemek de yararsızdır. Çünkü, iş, kim ne derse desin, yeni bir toplumsal sistemin kurulmasındaki gerekliliği işaret etmektedir.